

Ankenævnet for Forsikring

Den 24. maj 2023 blev i sag nr. 98861:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

PenSam Pension forsikringsaktieselskab
Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har arbejdsmarkedspension. I klageskema af 23/10 2022 til nævnet samt i vedlagte klageskrift har klageren bl.a. anført:

"Jeg ønsker at klage over Afslag på både tillægspension og engangsudbetaling. Mere detaljerede står i dokumentet 'Klage.pdf'

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

Jeg vil gerne at de godkender min ret til både udbetaling og tillægspension.

...

Der er brugt masser af dokumenter i sagen, men jeg vil gerne fokusere kun på de afgørende dokumenter som viser grunden til at der er truffet beslutninger.

- Jeg henviser først til dokumentet: 'Afslag på udbetaling Dokument17.pdf' hvor der står:
Det fremgår af de oplysninger du har sendt til os, at du blev bevilget fleksjob i 2008 på grund af følger efter blodprop i ben samt depression og traumer fra ... Det betyder for dig, at der ikke kan ske udbetaling herfra, da din psykiske tilstand er årsag/medvirkende årsag til, at du er tilkendt førtidspension.
- Jeg henviser også til andet dokument: 'Sygemeldingen grunden til visiteringsbehov.pdf' som viser at grunden til sygemelding ikke var psykisk tilstand enten som hovedgrund eller som en del af sygemeldingen.
- I det tredje dokument som jeg har fra den tid afgørelsen om fleksjob blev bevilget: 'Beskæftigelsesafklaring.pdf' står der **ikke nogle steder** at årsagen til bevilling var psykiske lidelser. Og eneste grund jeg burde bevilges fleksjob er hævelse af min højre ben.
- Det fjerde og sidste dokument: 'Førtidspension begrundelse.pdf' (fra side 35) viser ikke at hævelse af mit højre ben er grunden til bevilling af førtidspension enten som hovedgrund eller som en del af begrundelsen, men alt det andet (frossen skulder og psykisk tilstand)."

Ankenævnet for Forsikring

2.

98861

Selskabet har i brev af 9/11 2022 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Klagen angår afslag på udbetaling af dækninger ved førtidspension som følge af, at klager omfattes af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul.

Vores konklusion

Klager var ansat i et fleksjob ved optagelse i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam Pension i 2012 og klagers forsikringsdækning ved førtidspension er dermed omfattet af en helbreds klausul jf. forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2.

PenSam fastholder, at klager ikke opfylder forsikringsbetingelsernes betingelser for udbetaling af dækninger ved førtidspension, fordi klager var ansat i et fleksjob ved optagelsen i ordningen, og fordi det er dokumenteret i de kommunale akter, at afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med lidelser (PTSD og depression), som bestod, da klager tiltrådte fleksjobbet.

Som konsekvens af afslaget bliver præmierne, klager har indbetalt til PenSam førtidspension, overført til klagers alderspension.

Aftalegrundlaget

Klager er i tilknytning til sin ansættelse omfattet af en arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam, Pension 90, Fleksion. Ordningen er en obligatorisk del af klagers ansættelsesforhold.

Vi henviser til klagers forsikringsbetingelser (i det følgende forsikringsbetingelserne), der var gældende, da klager søgte om udbetaling (bilag 1).

Klager var, som led i sin pensionsordning, på tidspunktet, hvor klager blev tilkendt offentlig førtidspension, dækket af gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis betingelserne for udbetaling jf. forsikringsbetingelserne var opfyldt.

Betingelserne for udbetaling af gruppesum ved førtidspension fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.2.

Forsikringsbetingelsernes punkt 3.2.5 indeholder en opregning af de situationer, hvor PenSam ikke udbetaler gruppesum ved førtidspension, herunder hvis dækningen bortfalder på grund af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul.

Betingelserne for udbetaling af PenSam førtidspension fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 3.3.2.

Forsikringsbetingelsernes punkt 3.3.5 indeholder en opregning af de situationer, hvor PenSam ikke udbetaler PenSam førtidspension, herunder hvis dækningen bortfalder på grund af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul.

Helbreds klausulens anvendelsesområde fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2

...

Ved en kundes optagelse i pensionsordningen er PenSam, som følge af ordningens karakter, ikke bekendt med, om der er tale om en ordinær ansættelse eller ansættelse i et fleksjob. PenSam op-

tager alle kunder uanset deres helbredstilstand ved optagelsen. Dette medfører en forsikringsmæssig risiko, der modsvares af forsikringsbetingelsernes helbredsklausul. Dette fremgår af forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.1:

...

Sagsfremstilling

Den 01.04.2012 blev klager optaget i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam Pension som led i sin ansættelse i fleksjob.

Vi sendte klager et velkomstbrev (bilag 2), hvori helbredsklausulen fremgår af orienteringen om forsikringer, hvis helbredet svigter, på side 4: *'Hvis du er i fleksjob, bortfalder retten til Gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet'*. Kundens forsikringsbetingelser var vedlagt brevet.

Den 31.08.2021 fratrådte klager sin pensionsgivende stilling med indbetaling til pensionsordningen i PenSam og overgik til 'opretholdt dækning' med opretholdelse af ordningens forsikringsdækninger i 12 måneder.

Den 03.05.2022 anmodede klager om udbetaling af dækninger ved førtidspension (PenSam førtidspension og gruppesum ved førtidspension), fordi klager var blevet tilkendt offentlig førtidspension. Vi sendte klager et opstartsbrev (bilag 3).

Den 05.05.2022 modtog vi klagers samtykkeerklæring og akter fra ... Kommune i form af afgørelsen om offentlig førtidspension (bilag 4) og rehabiliteringsteamets indstilling (bilag 5).

Den 12.05.2022 sendte vi klager et brev (bilag 6), hvor vi gav klager afslag på udbetaling af dækninger ved førtidspension, fordi helbredsklausulen fandt anvendelse jf. forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2.

Den 14.05.2022 modtog vi en klage fra klager over afslaget på udbetaling (bilag 7).

Vi indhentede yderligere akter fra ... Kommune (824 sider – ej vedlagt). Vi forelagde alle sagens akter for en uvildig speciallæge i psykiatri, som afgav en speciallægeerklæring den 20.08.2022 (bilag 8).

Den 12.09.2022 sendte vi klager et brev (bilag 9), hvor vi, på baggrund af revurderingen af klagers sag, fastholdt afslaget på udbetaling af dækninger ved førtidspension.

Vores vurdering

Afgørende for anvendelsen af pensionsordningens helbredsklausul er, om afgørelsen om ret til offentlig førtidspension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte sin fleksjobstilling med pensionsindbetaling til PenSam i 2012.

Rehabiliteringsteamets indstilling

Det er vores vurdering, at det fremgår af tilkendelsesgrundlaget, at klager blev indstillet til offentlig førtidspension på grund af sin samlede helbredstilstand, og at de nævnte lidelser alle er med til at begrænse klagers funktionsniveau.

Det fremgår af rehabiliteringsteamets indstilling (bilag 5, side 2), at klager blev visiteret til et fleks-job i 2008 pga. *'blodprop i benet kombineret med depression og traumer fra ...'*

Det fremgår af rehabiliteringsteamets indstilling (bilag 5, side 2), at klagers tilstand nu er *'forværret med en frossen skulder og forværring i den psykiske tilstand'*.

Den faglige forklaring på, hvorfor klagers arbejdsevne anses for varigt nedsat, jf. rehabiliteringsteamets indstilling (bilag 5, side 2-3) underbygges af henvisninger til lægeakter, herunder psykologvurderinger. Det fremgår af indstillingen, at klager har en kombination af psykiske og fysiske lidelser.

Psykiske lidelser:

Det fremgår (bilag 5, side 2), at der diagnostisk findes grundlag for

- Posttraumatisk Belastningsreaktion (PTSD),
- svær angst og
- periodisk depression, aktuelt af svær grad.

Fysiske lidelser:

Det fremgår (bilag 5, side 2), at klager lider af:

- følger efter operation i venstre skulder og
- kronificeret spændingshovedpine dels udløst pga. smerterne i nakke sekundært til skulderproblematikken og dels udløst af psykisk spænding.

PenSam's afslag på udbetaling af dækninger af 12.05.2022 (bilag 6):

Vi gav klager afslag på udbetaling, fordi det fremgår af Rehabiliteringsteamets indstilling, at klager havde *'depression og traumer fra ...'* (bilag 5, side 2), da klager blev optaget i pensionsordningen i 2012 og at klager indstilles til førtidspension pga. bl.a. PTSD og periodisk depression (aktuelt af svær grad). Vi vurderer således, at det fremgår direkte af tilkendelsesgrundlaget, at der er en årsagssammenhæng mellem lidelser, som klager havde ved optagelsen i ordningen, og lidelser, der har medført, at klager er tilkendt offentlig førtidspension.

Speciallægeerklæring:

Da klager klagede over PenSam's afgørelse den 14.05.2022 (bilag 8), indhentede vi yderligere akter fra ... Kommune, hvorefter vi forelagde alle sagens akter for en speciallæge i psykiatri med henblik på at få en uvildig vurdering af, om vi havde foretaget en korrekt vurdering af årsagssammenhængen.

Speciallæge i psykiatri ... vurderer bl.a. følgende:

- At klager pådrog sig store traumer ... i hjemlandet, traumer, der har fulgt hende gennem alle årene og har medført generaliseret angst, sårbarhed, stressbarhed samt nedtrykthed i perioder med pres fra omgivelserne (bilag 8, side 2).
- At de psykiske symptomer har stået på i årtier og med forværring i de seneste år (bilag 8, side 2).
- At klagers PTSD har progredieret gennem årene med forværring under belastninger og med komorbiditet i form af angst og depression (bilag 8, side 3).
- At det i sagsakterne er beskrevet, hvordan klager ved hver belastning grundlæggende får sænket funktionsniveauet og får yderligere forværring i PTSD (bilag 8, side 3).

- At PTSD opstår i relation til traumet og opstår typisk indenfor uger til måneder og kan i sjældne tilfælde få et kronisk forløb. Klager fik sit traume fra ... i [1990'erne]. Det har fyldt mindre i starten, men er gradvist forværret af især [barns] sygdom de sidste syv år og senest ved fyringen i 2021. Sygdommen har været til stede alle årene, også i 2007 ved tilkendelse af fleksjob og aktuelt i en grad, så klager er tilkendt pension (bilag 8, side 3).

Speciallæge i psykiatri ... konkluderer (bilag 8, side 3), at '[klager] har lidt af PTSD siden midt 90'erne, hvor hun fik et udløsende traume. Sygdommen er gradvist progredieret i stressfyldte perioder og er klart blevet mere udtalt i de seneste år.

Fleksjobbet i 2007 blev tilkendt for blandt andet PTSD beskrevet som 'retraumatisering fra ubearbejdede [skader], depression, grundlæggende stress'.

Ved fleksjobsamtaler efterfølgende er beskrevet smerter og stress, der kan håndteres med de givne skånebehov. Det vurderes, at [klager] havde PTSD i 2007 og at forværring i denne kroniske sygdom har betinget tilkendelse af offentlig førtidspension.'

Samlet vurdering

Det er jf. forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2 afgørende for helbredsklausulens anvendelse, om der er sammenhæng mellem lidelser, som bestod ved optagelsen i PenSam på grund af et fleksjob, og lidelser, som ligger til grund for tilkendelse af offentlig førtidspension.

Uanset at der udover de lidelser (PTSD og depression), som forelå ved optagelsen i 2012 er tilkommet andre lidelser (følger efter operation i venstre skulder og spændingshovedpine), som også indgår i tilkendelsesgrundlaget for den offentlige førtidspension, finder vi det således dokumenteret, at der foreligger årsagssammenhæng mellem lidelserne som allerede forelå ved optagelsen i 2012 og den samlede vurdering for tilkendelsen af offentlig førtidspension.

Henvi sning til praksis

Vi henviser til ankenævnskendelser nr. 96545, 94026 og 95868, som i tilsvarende sager giver PenSam Pension medhold i, at helbredsklausulen kan gøres gældende.

Vores afgørelse

Vi fastholder vores afslag på udbetaling af dækninger ved førtidspension, idet klager omfattes af forsikringsbetingelsernes helbredsklausul jf. punkt 2.4.2, fordi klager var ansat i et fleksjob ved optagelsen i ordningen, og fordi afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med lidelser (PTSD og depression), som bestod, da klager tiltrådte fleksjobbet."

Klageren har i besked af 7/12 2022 til nævnet bl.a. anført:

"I dokumentet Bilag 5 Rehabiliteringsteamets indstilling fremhæver de følgende: Visiteringen til fleksjob i 2008 var med baggrund i blodprop i benet kombineret med depression og traumer fra ... Vi skal gøre opmærksom på at det dokument blev skrevet i 2022 og i dokumenterne fra den tid tilkendelse af fleksjob blev sket står der intet om at grunden til fleksjob var psykiske lidelse. Der blev fokuseret kun på blodprop følger i højre ben.

I bedes at kigge på dokumenterne:

- Sygemeldingen grunden til visiteringsbehov
- Beskæftigelsesafklaring

Og også fordi jeg har personlig gennemlevet den tid som jeg godt kan huske:

- Jeg havde traume da jeg mistede min [familiemedlem] i 2003, men jeg var fast besluttet at jeg skal prøve at opbygge et normalt liv i det nye land.
- Og derfor søgte jeg og fik et ordinært job på ...
- Der har jeg arbejdet i ca. 3 år uden nogle psykiske traumer overhovedet og var på vej at opfylde vores drøm om normalt liv.
- Men så blev jeg sygemeldt pga. følger af blodprop i benet og blev visiteret til fleksjob. (Se i dokumenterne)

Jeg ved ikke hvorfor Rehabiliteringstemaet i 2022 har tilføjet at jeg fik fleksjob også på grund af psykiske lidelser – formodentlig var der fordi der var blevet skrevet meget om min psykiske tilstand i forbindelse med førtidspension så de har ikke tænkt meget over det at denne (for dem) ubetydelige tilføjelse kan have så katastrofale konsekvenser for både vores økonomi og vores liv.

Så eneste håb for os er at relevante personer som behandler ankesagen, holder fokus på dokumenterne fra den tid hvor handlingen skete (fleksjob) for det er afgørende for sagen – der er to forskellige grunde at jeg fik fleksjob og førtidspension."

Selskabet har i brev af 6/1 2023 til nævnet bl.a. anført:

"Helbredsklausulens anvendelsesområde

Afgørende for helbredsklausulens anvendelse er, om afgørelse om ret til offentlig førtidspension *skyldes eller har sammenhæng* med en lidelse, som bestod, da *klager tiltrådte stillingen* med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud. Det er således afgørende, hvilke lidelser klager havde, da klager tiltrådte sin fleksjobstilling med pensionsindbetaling til PenSam i 2012. Det er dermed ikke afgørende, om alle disse lidelser bestod ved klagers visitation til fleksjobbet, og det er heller ikke afgørende, om en/eller flere af disse lidelser er udpeget som bærende for visitationen til fleksjobstillingen.

PenSam har vurderet alle de lidelser, som klager havde ved optagelsen i pensionsordningen i 2012 og sammenholdt dem med de lidelser, som klager er blevet tilkendt offentlig førtidspension på grund af. Det er vores vurdering, at der er en dokumenteret årsagssammenhæng jf. næste afsnit.

Ad. Klagers høringssvar vedr. visitation til fleksjob

Klager nævner i sit høringssvar af 07.12.2022, at *'i dokumenterne fra den tid tilkendelse af fleksjob blev sket står der intet om at grunden til fleksjob var psykiske lidelse.'* Det er ikke i sig selv afgørende, hvilke lidelser, der var årsag til, at klager blev visiteret til et fleksjob, om end disse lidelser også indgår i PenSam's vurdering, idet de fortsat bestod ved optagelsen i pensionsordningen som følge af klagers ansættelse i fleksjob.

Følgende fremgår af klagers ressourceprofil udarbejdet af ... Kommune d. 9. januar 2008 (bilag 11, side 4, 6, 10 og 11):

'Det er vigtigt at der i arbejdet med afklaring af arbejdsevnen tages hensyn til at borgeren er veluddannet og har erfaring fra arbejdsmarkedet, men som følge af at have været udsat for traumatiserende oplevelser i hjemlandet og påvirkninger fra ... i landet har borgeren svært ved at udnytte disse ressourcer på arbejdsmarkedet hertil kommer så de fysiske begrænsninger'

'December 2006 får borgeren en blodprop i højre ben som ødelægger venesystemet i benet. Dette giver gener i form af at benet hæver op ved belastning. Borgeren er flygtning fra ... og har en del ubearbejdede [traumer] hun har været under behandling for depression'.

'Psykisk er der ubearbejdede traumer fra ... i hjemlandet og tiden som flygtning. Borgeren oplyser at være kommet overens med forløbet og føler ikke at kunne profitere psykisk af en proces som in-debar at der skulle lukkes op for og bearbejdes de traumer der førte til at de flygtede.'

'Det anses ikke for muligt at revalidere [klager] til andet udstøttet beskæftigelse. Vurderingen base-res på at de fysiske begrænsninger samt de ubearbejdede [traumer].'

Med grundlag i de kommunale akter sammenholdt med speciallægeerklæringen (bilag 8), hvoraf bl.a. fremgår at '[. . .] sygdommen [PTSD] har været til stede alle årene, også i 2007 ved tilkendelse af fleksjob og aktuelt i en grad, så [klageren] er tilkendt pension', finder vi det således dokumente-ret, at klagers lidelser PTSD og depression bestod ved optagelsen i PenSam i 2012, og at samme lidelser også indgår i tilkendelsesgrundlaget for den offentlige førtidspension. Derfor finder hel-bredsklausulen anvendelse, uanset at der efter optagelsen i PenSam er tilkommet andre lidelser, som også indgår i tilkendelsesgrundlaget."

Til dette har klageren fremsendt brev af 9/1 2023, hvori det bl.a. er anført:

"Ressource profil fra 2007.

Det er sådan at i alle de indledende beskrivelser om [klageren] som menneske står der at [klage-ren] havde været udsat for [traumer], men det som vi igen vil pointere er at hun var godt på vej til at have et normalt liv igen.

Det kan man bedst ses fra følgende beskrivelse om fremtidige udsigter for hende:

Udtræk fra Ressourceprofilen:

KLADDE 09/01/08

Har i perioden 05.11-07.12.2007 fået afklaret arbejdsevnen på [revalideringscenter] fra slutrap-porten som har været til høring hos borgeren, nævnes: Arbejdspræstationerne på centret viste føl-gende: Fysiske ressourcer: Fysisk er [klageren] meget begrænset af hendes højre ben. Efter en blodprop, hvor venesystemet er ødelagt, hæver hendes ben voldsomt op efter få timers arbejde. Når benet hæver, oplever hun ømhed og smerte, som om det klemmer på benet, samt udtrætning i benet og kroppen. Hun nævner, at hun indimellem oplever kraftig hovedpine, oftest i venstre side. [Klageren] har svært ved at gå eller stå i længere tid ad gangen, da hendes højre ben hurtigt bliver belastet og hæver op.

...

Effektiv arbejdstid og funktionsniveau: Ud fra de ressourcer og begrænsninger, der er observeret på

værkstedet, er det tydeligt, at [klageren] er meget begrænset fysisk af sit højre ben. Vi kan herfra ikke pege på beskæftigelsesmuligheder på ordinære vilkår. Vi ser dog nogle ressourcer i [klageren], der vil gøre hende i stand til at arbejde i noget støttet beskæftigelse med udgangspunkt i ca. 2-3 timer dagligt. Typer af arbejdsopgaver kan være inden for det lette industrielle/laboratoriearbejde. Med nogle strukturerede opgaver f.eks. med kontrolfunktioner og lign. Der-udover vil der være muligheder inden for noget med lettere pakkeri, såsom postordre eller lign. Det er vigtigt for [klageren] at hun får tid og rum til at få omstillet sig og få noget selvtilid i for-

*hold til sit arbejde og sig selv, så vil man, se **at hun har nogle gode ressourcer. Derudover ser vi [klageren] som en ressourcefuld person med nogle gode udviklingspotentialer, og evt. oplæring eller kortere omskoling ses som en mulighed.***

Her nævner man ikke psykiske udfordringer som skulle give forhindringer med hensyn til [klagerens] muligheder på arbejdsmarkedet.

Og det var det vigtigste punkt vi vil pege på i forhold til at se et menneske som var på vej til at leve igen (se markerede sidste sætning).

Det bekræftes med at [klageren] klarede sig udmærket på fleksjobbet fra 02-2011 til 08-2020 hvor det igen startede med fysiske udfordring (frossen skulder, som hun blev opereret for og stadig døjer med smerter).

Ellers var [klagerens] plan at hun klarer sig på arbejdsmarked til hendes pensionsalder (...).

Alt det vi beskriver her ved vi fordi vi har levet det og nogle gange er det svært at dokumentere alt man har været igennem, men vi håber stadigvæk at I kan se mennesket som havde viljen og var på vej tilbage."

Nævnets sekretariat har den 14/3 2022 bedt om selskabets bemærkninger til, om nærværende sag kan sammenlignes med kendelsen i sag 97498. Selskabet har i brev af 31/3 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Det er vores vurdering, at retsfaktum i sagerne 98861 og 97498 ikke kan sammenlignes, og det er ligeledes vores vurdering, at sagerne skal vurderes efter forskellig jus.

Det er vores vurdering, at sagerne adskiller sig fra hinanden, idet optagelse og antagelsesvilkår i henholdsvis PenSam og selskabet i 97498 (AP Pension), som følge af ordningernes karakter af henholdsvis overenskomstbaseret arbejdsmarkedspensionsordning og firmapensionsordning er grundlæggende forskellige.

Begrundelse

Optagelse og antagelsesvilkår i PenSam

PenSam foretager ikke en individuel helbredsbedømmelse, når et medlem optages i pensionsordningen, ligesom det er almindeligt i overenskomstbaserede arbejdsmarkedspensionsordninger jf. nedenfor, og derfor er forsikringsdækning ved førtidspension i PenSam ikke betinget af medlemmers afgivelse af supplerende helbredsoplysninger.

I PenSam forholder det sig sådan, at medlemmer har en risikodækning ved førtidspensionering, medmindre denne dækning er bortfaldet på grund af helbredsklausulen. Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis tilkendelse af offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en eller flere lidelser, medlemmet havde ved optagelse/genoptagelse i pensionsordningen. Hvis lidelsen, som fører til førtidspension, er uden sammenhæng med en lidelse, som medlemmet havde ved optagelse/genoptagelse i pensionsordningen, er medlemmet dækket af PenSam førtidspension.

Hvis et medlem ansøger om dækning ved førtidspension og ikke opnår ret til PenSam førtidspension på grund af helbreds klausulen, overføres præmierne, som er brugt til dækningen, til medlemmets alderspension.

Optagelse og antagelsesvilkår i AP Pension

Det følger umiddelbart af gengivelsen af faktum i 97498, at AP Pensions kunder skal udfylde en 'arbejdsdygtighedserklæring' ved optagelse i AP Pension, hvis de '*ikke er fuldstændig arbejdsdygtig og kan udføre dit job på samme måde som andre i tilsvarende job, *er indstillet til eller ansat i fleksjob eller skånejob, *har søgt, er indstillet til, eller får offentlig førtidspension eller invaliditetsydelse er eller har været under omskoling, revalidering, forrevalidering eller arbejdsprøvning, *er ansat på særlige vilkår af helbredsmæssige årsager.'

Kunderne i AP Pension får efter evt. udfyldelse af erklæringen dernæst umiddelbart klausuleret deres forsikringsdækning ved tab af erhvervsevne ud fra oplysningerne afgivet i 'arbejdsdygtighedserklæringen'.

Ovenstående forskelligheder vedr. optagelse og antagelsesvilkår er typiske for de to typer af pensionsordninger

Overenskomstbaserede arbejdsmarkedspensionsordninger og firmapensionsordninger adskiller sig typisk fra hinanden, bl.a. når det kommer til optagelse og antagelsesvilkår.

PenSam er en overenskomstbaseret arbejdsmarkedspensionsordning. I sådanne ordninger er det normalt, at de forsikrede optages uden at afgive helbredsoplysninger, og der er normalt ikke risikodækning, hvis retten til udbetaling skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod på det tidspunkt, hvor den forsikrede blev omfattet af dækningen.

AP Pension er en firmapensionsordning. I sådanne ordninger optages de enkelte forsikrede typisk efter afgivelse af helbredsoplysninger, herunder ved ordningens oprettelse. Derfor adskiller AP Pensions optagelse og antagelsesvilkår sig herved på afgørende vis fra PenSam's.

Urigtige risikooplysninger jf. forsikringsaftalelovens §§ 4-10

Reguleringen af afgivelse af urigtige risikooplysninger ved aftalens indgåelse i forsikringsaftalelovens §§ 4-10 finder ikke anvendelse i nærværende sag, idet PenSam ikke spørger ind til en risiko ved aftalens indgåelse (når et medlem optages i pensionsordningen).

PenSam's velkomstbrev i nærværende sag

PenSam har i forbindelse med sin udtalelse i nærværende sag uploadet det velkomstbrev, som klager modtog den 08.08.2012 i forbindelse med klagers optagelse i pensionsordningen (bilag 2). PenSam er ved optagelsen af medlemmer sædvanligvis ikke bekendt med, om indbetalinger til pensionsordningen hidrører fra en ordinær ansættelse eller ansættelse i et fleksjob. Velkomstbrevet var derfor et standardbrev, som blev sendt til alle medlemmer, der blev optaget i samme periode som klager.

Følgende fremgår på side 4 om pensionsordningens helbreds klausul under overskriften '*Forsikringer hvis dit helbred svigter*':

'PenSam førtidspension [. . .]

Gruppesum ved førtidspension [. . .]

Hvis du er i fleksjob, bortfalder retten til Gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet.'

Vedlagt brevet var de gældende forsikringsbetingelser (bilag 1), som der blev oplyst klager på side 1 og som der blev henvist til på side 2: *'Den viste dækning udbetales kun, hvis betingelserne er opfyldt'.*"

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen. Uddrag af bilagene gengives nedenfor. Af de kommunale sagsakter fra 2007-2008 fremgår bl.a.:

"KLADDE 16/10/07

Arbejdsevnen bør afdækkes. Der er i afdækningen behov for at finde ud af i hvor høj grad de ubearbejdede [traumer] som egen læge oplyser [klageren] lider af indvirker på arbejdsevnen i forhold til de fysiske begrænsninger.

...

Vurdering af ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer

...

KLADDE 16/10/07

Det er vigtigt at der i arbejdet med afklaring af arbejdsevnen tages hensyn til at borgeren er veluddannet og har erfaring fra arbejdsmarkedet, men som følge af at have været udsat for traumatiserende oplevelser i hjemlandet og påvirkninger fra ... i landet har borgeren svært ved at udnytte disse ressourcer på arbejdsmarkedet hertil kommer så de fysiske begrænsninger.

...

Helbredsmæssige forhold

...

KLADDE 09/01/08

Til brug for sagen er indhentet Generel Helbredsattest som er udarbejdet af egen læge 21.05.2007

Under punktet Sygehistorie nævnes følgende:

[Klageren] er nu [i 40'erne]. Er gift og har børn, kommer oprindeligt fra ..., er flygtet hertil for 11 år siden ... Blev d. 21. december 2006 ramt af en dyb venetrombose i h. ben, som har drillet hende meget siden ... Det, der er hendes problem, er, at benet hæver, det hæver helt fra tåspidsen og helt op i lysken, og hun tåler ikke at stå op i mere end 3 timer om dagen ... Tilstanden er blevet forværret, som årene er gået, også fordi der har været rosen i benet indtil flere gange efterfølgende, og det har gjort benet endnu mere ødematøst og tungt og træt ... Ren psykisk har hun en del traumer, ... de har virkelig flygtet over hals og hoved med adskillige traumer, som de efterhånden har fået bearbejdet, men stadigvæk har hun det dårligt med at snakke omkring de begivenheder.

...

Under prognose skrives følgende:

Der er ikke mere, vi kan gøre for det ben, der vil være et varigt skånebehov

...

Samlet vurdering

...

KLADDE 23/10/07

BAGGRUND:

[I 40'erne] gift kvinde med børn som har været sygemeldt siden december 2006. Kommer oprindeligt fra ... flygtet hertil for ... år siden. Været i arbejde siden 2004 og frem til sygemeldingen. Medlem af A-kasse. Før 2004 var borgerens forsørgelse kontanthjælp.

2003 Forsøgt virksomhedsrevalideret ... dette ophørte som følge af depressionen

2004 og frem til sygemelding: Arbejdet som ...

HELBRED:

December 2000 ramt af blodprop i hø. ben.

2000-2003 Flere gange Rosen i højre ben

Blodproppen ødelagde venesystemet i højre ben hvilket har medført at benet hæver voldsomt efter 2-3 timers belastning.

2003 behandlet for depression udløst at [familiemedlems] død.

Psykisk er der ubearbejdede traumer fra ... i hjemlandet og tiden som flygtning. Borgeren oplyser at være kommet overens med forløbet og føler ikke at kunne profitere psykisk af en proces som indebar at der skulle lukkes op for og bearbejdes de traumer der førte til at de flygtede.

VURDERING:

Der er behov for afdækning af arbejdsevnen i forhold til fleksjob. Afdækning af hvilket jobområde dette skal findes indenfor.

KLADDE 09/01/08

På baggrund af ovenstående vurderes [klagerens] arbejdsevne at være varigt begrænset i et sådant omfang, at hun ikke fremover vil kunne blive i stand til at varetage et arbejde på ordinære vilkår, hvorfor der hermed indstilles til fleksjob jf. LAB §2 stk. 7 endvidere samme lovs §§70-71.

På baggrund af LAB§70 a vurderes følgende:

1) Det vurderes, at alle relevante tilbud har været afprøvet idet [klageren] har fungeret så længe hun har fysisk har kunne magte det i ordinært arbejde efterfølgende [klageren] været henvist til [revalideringscenter] for afklaring af arbejdsevnen på [revalideringscenter]. Afklaringen er foretaget i perioden 05.11-07.12.2007 i afslutningsrapporten skriver ... følgende:

Ud fra forløbsbeskrivelsen samt indholdet af opfølgningsmødet er det tydeligt, at [klageren] er meget begrænset af hendes højre ben. Hendes ben hæver dagligt op efter få timers arbejde, det er tydeligt at arbejdstiden er begrænset, og at hun viser det største funktionsniveau i forhold til de lette siddende arbejdsopgaver.

Vi kan derfor ikke pege på ordinære beskæftigelsesmuligheder, men peger på muligheden for støttet beskæftigelse inden for noget lettere laboratoriearbejde med kontrolfunktioner eller lette pakkeriopgaver. Vi ser også nogle gode ressourcer ved [klageren] for at hun kan udvikle sig på en arbejdsplads.

...

2) ... Det anses ikke for muligt at revalidere [klageren] til andet udstøttet beskæftigelse. Vurderingen baseres på at de fysiske begrænsninger samt de ubearbejdede [traumer] ...

3) Det vurderes ikke at være behandlingsmuligheder i forhold til benet jf. statusattest udarbejdet af egen læge 21.05.2007:

Der er ikke mere, vi kan gøre for det ben, der vil være varigt skånebehov

4) På baggrund af ovenstående samt hvad der i øvrigt fremgår af ressourceprofilen, rapport fra [revalideringscenter] samt vedlagte statusattester fra egen læge med epikriser fra sygehus, vurderes det, at [klagerens] arbejdsevne for tydeligt begrænset, varigt nedsat og af en sådan karakter at det ikke ville være muligt, at opnå beskæftigelse på ordinære vilkår.

Som følge af at der for nuværende ikke er et fleksjob indstilles der til ledighedsydelse forud for første fleksjob i henhold til Lov om en Aktiv Socialpolitik §74 med virkning fra 15.01.2008"

Af rehabiliteringsteamets indstilling af 30/3 2022 til førtidspension fremgår bl.a.:

"På baggrund af sagens samlede oplysninger vurderer Rehabiliteringsteamet, at der ikke er et udviklingsperspektiv for [klagerens] arbejdsevne. Rehabiliteringsteamet lægger vægt på, at der ikke kan peges på relevante indsatser, hvor der er en realistisk forventning til, at [klageren] kan drage nytte af indsatsen, og på sigt kan forbedre sin situation og blive i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, for eksempel i fleksjob.

...

Visiteringen til fleksjob i 2008 var med baggrund i blodprop i benet kombineret med depression og traumer fra ... Tilstanden er nu forværret med en frossen skulder og forværring i den psykiske tilstand.

- Dokumentation for, at alle relevante indsatser i den beskæftigelsesrettede indsats, herunder deltagelse i ressourceforløb, er udtømt:

Samlet set skønner Rehabiliteringsteamet, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle yderligere på [klagerens] arbejdsevne og det skønnes derfor også helt åbenbart formålsløst at iværksætte en tværfaglig indsats gennem et ressourceforløb.

- Den faglige forklaring på, hvorfor pågældendes arbejdsevne anses for varigt nedsat:

Arbejdsmarkedsrettet psykologisk undersøgelse august 2020:

'Den kognitive testning viser en funktion, som ligger langt under normalområdet på næsten alle målte områder, både hukommelse, overblik og ræsonnering. Dette er markant lavere end forventet givet hendes uddannelsesniveau og øvrige præmorbid funktion, og det vurderes, at årsagen er hendes depressive symptomer såvel som smertetilstanden. Personlighedsmæssigt beskriver [klageren] sig som værende glad, udadvendt og energisk, men den depressive tilstand betyder, at meget lidt af dette aktuelt kommer til udtryk. Hendes coping skønnes overvejende at være evasiv, dvs. undgående, i hvert fald i sin aktuelle udtryksform, som dog kan være præget af hendes angst og depressive tilstand. Idet hun oplever forværring i sin tilstand, både psykisk og smertemæssigt, når hun mindes om fx ..., forsøger hun at undgå at tale om og tænke på dem, både ved at blive hjemme og forholde sig passivt og ved at gå ture for at aflede sine tanker.

Diagnostisk findes der grundlag for

- Posttraumatisk Belastningsreaktion (PTSD).
- Svær angst.
- Periodisk depression, aktuelt af svær grad'.

LÆ265 af februar 2022:

'Fysisk er der nu gået mere end 9 måneder siden operationen i venstre skulder, hvor der blev lavet løsning af sammenvoksninger m.m. i venstre frossen skulder. Har stadig udtalt spændingshovedpine, og det er mest udløst fra højre side af nakken, dog i mindre grad end før operationen. Fortsat bevægeindskrænkning og har fulgt regelret genoptræning og nu over måneder ikke yderli-

gere bedring. Ift. alle funktioner vil der være nogle langvarige/stationære skånehensyn, da hun har stivhed i hendes venstre arm kan denne ikke løftes over skulderhøjde. Under skulderhøjde er der begrænsninger med smerter i yderstillinger. Der er ikke aftalt yderligere opfølgning ortopædkirurgisk og forløbet er afsluttet rent ortopædkirurgisk. Hovedpinen er kronificeret og dels udløst pga. smerterne i nakke sekundært til skulderproblematikken og dels udløst af psykisk spænding. Psykisk er tilstanden kronificeret og uforanderlig med udtalt sårbarhed, anspændthed, generaliseret angst, stressbarhed, isolationstendens og nedtrykthed/depression som følge af den svære PTSD. Har massive udbrændthedssymptomer. Manglende koncentration, lav energi, nedsat overblik, lydfølsomhed og i perioder med reaktivering af PTSD-symptomerne oplever hun langvarig symptomøgning. Der er således ved manglende forventningsafklaring, øgede forventninger fra omgivelser/myndigheder, manglende stabilitet, instabilitet i relationer, politisk instabilitet i hjemlandet, sygdom og lidelse i familien umiddelbar symptomøgning. [Klageren] er vedvarende massivt sensibel og ved øget arousal/reaktivering af PTSD udviser hun tiltagende depressionssymptomer og øgede smerter. Har nyligt gennemført regelret medicinsk behandlingsforsøg med antidepressiv og angstdæmpende medicin uden effekt, men med bivirkninger. Pga. den massive følsomhed i forhold til retraumatisering er hun fundet uegnet til behandlingsforløb i Klinik for traumatiserede, da hun opleves massivt retraumatiserbar, og det vurderes klart, at yderligere psykoterapeutiske behandlingsforsøg vil have negativ indflydelse på situationen over år, indtil et sådan forsøg må opgives. Ved samtaleforløb i klinikken udviser [klageren] umiddelbare og massive angstsymptomer, når grænsen mellem stabilitetsøgende bearbejdning overskrides og bliver til retraumatisering. Dette støttes af udtalelse fra psykolog ..., der efterår 2021 har udført arbejdsmarkedsrettet psykologisk undersøgelse, bestilt af arbejdsmarkedsafdelingen. Der har herefter været udført medicinsk behandlingsforsøg, som beskrevet, og ved de gentagne vurderinger af [klageren] er det min klare opfattelse at regulært behandlingsforløb i Klinik for traumatiserede er omsonst i forhold til resultatet, men direkte skadelig for [klageren] pga. den massive retraumatiserbarhed. Der er planlagt vedvarende opfølgning i stabilitetsfastholdende øjemed hos undertegnede'.

Der er ingen væsentlig effekt af antidepressiv medicin eller samtaler hos egen læge. Egen læge vurderer, at henvisning til behandling for PTSD vil give helbredsmæssig forværring og har ikke ønsket at henvise. Egen læges vurdering er med baggrund i mange års kendskab til [klageren] og hendes tilstand. Behandlingsmulighederne skønnes således udtømte. Tilstanden stationær. Funktionsevnen varigt og svært nedsat.

- Den faglige forklaring på, at arbejdsevnen ikke lader sig anvende til selvforsørgelse uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning:

Grundet [klagerens] helbredsmæssige situation, samt resultatet af iværksatte indsatser vurderes det, at der ikke kan peges på støtte efter den sociale eller anden lovgivning, som realistisk set vil kunne udvikle på [klagerens] arbejdsevne.

- Angivelse af en eller flere konkrete arbejdsfunktioner, den pågældende med sin nedsatte arbejdsevne anses for at kunne udføre:

Rehabiliteringsteamet kan ikke pege på arbejdsfunktioner, som [klageren] realistisk set kan varetage.

Ud fra sagens samlede fremstilling og mødet d.d. indstiller Rehabiliteringsteamet til, at sagen overgår til ydelseskontoret med henblik på at rejse ansøgning om førtidspension."

Af en udtalelse af 20/8 2022 fra en speciallæge i psykiatri fremgår bl.a.:

"Efter anmodning fra kunderådgiver fra PenSam ... har jeg med baggrund i tilsendte sagsakter vurderet klagesag vedrørende ovennævnte kunde ...

[Klageren] har påklaget afgørelsen fra PenSam, der vurderer, at tilkendelse af førtidspension 1.5.22 skyldes allerede bestående psykisk sygdom, der var til stede ved optagelsen i pensionsselskabet 1.4.12. [Klageren] mener, at hun fik tilkendt fleksjob i 2007 udelukkende med baggrund i somatisk sygdom og at det er nytilkommen psykisk sygdom i kombination med somatisk sygdom, der har udløst en førtidspension. [Klageren] ser således ikke en årsagssammenhæng mellem en psykisk lidelse i 2012 ved optagelsen og tilstanden ved tilkendelse af førtidspension.

Foreliggende psykolog og lægelige vurderinger:

[Klageren] blev traumatiseret af ... i hjemlandet, men har trods alt i Danmark formået at skabe et liv med familie og arbejde. Hun fik en behandlingskrævende depression i forbindelse med [familiemedlems] død i 2003, men kom efterfølgende tilbage til at arbejde fuld tid frem til 2007, hvor hun blev sygemeldt og var ledig frem til 2011, hvor hun fik tilkendt fleksjob 15 timer om ugen, angiveligt med baggrund i retraumatisering fra ubearbejdede [skader], depression, grundlæggende stress og blodpropper i benet. Der foreligger ingen relevante sagsakter fra tilkendelsen af fleksjob, men der er flere gange refereret til dem i sagsakterne fra kommunen. Det psykiske aspekt er intetsteds uddybet. [Klageren] blev sygemeldt i 2020 med dårlig skulder og fyret under sygemeldingen i 2021. Fyringen kom som en overraskelse, da der var planer om tilbagevenden til fleksjobbet. [Klageren] blev meget psykisk påvirket over fyringen. Fik i maj i år tilkendt offentlig førtidspension pga. udbrændthed og PTSD samt kroniske smerter fra hoved og skulder.

Ved psykologisk vurdering i august 2020 findes [klageren] depressiv og angst samt med et påfaldende lavt kognitivt funktionsniveau. Hun undgår alt, der minder om traumerne, er depressiv og angst. Man stiller diagnoserne PTSD, angst og tilbagevendende depression.

Ved GHU fra juni 21 fremgår det, at [klageren] har oplevet store [traumer], der har fulgt hende gennem hele livet i form af PTSD, angst og depression. Tilstanden beskrives som kronisk og med forværring under aktuelle belastning med uafklaret jobsituation og smerter samt [barns] sygdom.

Ved psykologisk vurdering i september 2021 angives det, at [klageren] pådrog sig store traumer i ... i hjemlandet, traumer, der har fulgt hende gennem alle årene og har medført generaliseret angst, sårbarhed, stressbarhed samt nedtrykthed i perioder med pres fra omgivelserne. [Klageren] har ifølge psykologen været oplagt sårbar og har en lav tærskel for retraumatisering. Man stiller diagnosen PTSD, svær angst og svær depression. Den kroniske hovedpine vurderes traumeudløst i forbindelse med [familiemedlems] død i 2003. Den kognitive funktion har været faldende gennem nogle år, med mere brat forværring i det seneste år. Især efter en pludselig fyring fra fleksjobbet kort før hun skulle opereres i skulderen var meget chokerende og har medført destabilisering og forværring i den psykiske tilstand. Psykologen beskriver, at tabet og svigtet udløste forværring i PTSD. Udover smerterne fra mave, hoved og skulder, så har [klageren] også været belastet af [barns] psykiske sygdom siden 2015.

I erklæring fra egen læge fra februar 2022 fremgår det, at [klageren] lider af svær udbrændthed og er kronificeret i forhold til dette samt PTSD. Selv små stimuli kan medføre retraumatisering, dvs. forværring i de bestående psykiske symptomer. Det beskrives, hvordan de psykiske symptomer har stået på i årtier og med forværring i de seneste år.

Ved psykologisk vurdering i marts 2022 stilledes igen diagnosen PTSD samt svær angst og svær depression. Tilstanden blev betragtet som kronisk. Der beskrives en massiv følsomhed og forværring af PTSD, smerter og psykisk tilstand i øvrigt ved det mindste pres og instabilitet i omgivelserne. Man kan ikke behandle PTSD med psykoterapi, da hun er så skrøbelig, at det kan udløse forværring i tilstanden. [Klageren] har ikke ønsket medikamentel behandling. [Klageren] beskrives også med massive udbrændthedssymptomer.

Diagnostiske overvejelser:

Der foreligger ikke sagsakter i forhold til tilkendelse af fleksjob, men der er refereret til dem, og fleksjobbet er tilkendt for både psykisk og somatisk lidelse. Ovenstående udtalelser fra psykolog og egen læge bekræfter, at [klageren] har diagnosen PTSD i en så svær grad, at hun ikke tåler behandling. I [klagerens] tilfælde har sygdommen progredieret gennem årene med forværring under belastninger og med komorbiditet i form af angst og depression. [Klageren] har ganske vist i en år-række haft et rimeligt højt funktionsniveau og har kunnet bevare tilknytning til arbejdsmarkedet og skabe et liv for familien. Det er i sagsakter beskrevet hvordan hun ved hver belastning grundlæggende får sænket funktionsniveauet og får yderligere forværring i PTSD. Der er næppe tvivl om, at kombinationen med smerterne fra skulderne og den store usikkerhed forbundet med pludselig fyring har bevirket svær og invaliderende psykisk sygdom, der udløste førtidspension.

PTSD opstår i relation til traumet og opstår typisk indenfor uger til måneder og kan i sjældne tilfælde få et kronisk forløb. [Klageren] fik sit traume fra ... i [1990'erne]. Det har fyldt mindre i starten, men er gradvist forværret af især [barns] sygdom de sidste syv år og senest ved fyringen i 2021. Sygdommen har været til stede alle årene, også i 2007 ved tilkendelse af fleksjob og aktuelt i en grad, så [klageren] er tilkendt pension.

Konklusion:

[Klageren] har lidt af PTSD siden midt 90'erne, hvor hun fik et udløsende traume. Sygdommen er gradvist progredieret i stressfyldte perioder og er klart blevet mere udtalt i de seneste år. Fleksjob i 2007 blev tilkendt for blandt andet PTSD beskrevet som 'retraumatisering fra ubearbejdede [skader], depression, grundlæggende stress'. Ved fleksjobsamtaler efterfølgende er beskrevet smerter og stress, der kan håndteres med de givne skånebehov. Det vurderes, at [klageren] havde PTSD i 2007 og at forværring i denne kroniske sygdom har betinget tilkendelse af offentlig førtidspension."

Af selskabets velkomstbrev af 8/8 2012 til klageren fremgår bl.a.:

"Endnu en gang velkommen - vi er glade for, at du er blevet kunde hos os. Det er du blevet takket være dit job. Din nye pensionsordning i Pension 90 består af to dele:

- Opsparing til du en gang går på pension
- Forsikringer, hvis dit helbred svigter eller du mister livet

Luk op og se, hvordan dækningen er lige nu.

Kort og godt om din pension

Pension skal ikke være kedeligt eller svært at forstå - i hvert fald ikke når du er kunde i PenSam. Du får overblikket hurtigt og let i folderen "Din pension i PenSam - kort og godt".

Men der er selvfølgelig nogle forhold og betingelser, som du har krav på at kende. Dem finder du i vedlagte "Betingelser for Fleksion og Information om behandling af personoplysninger".

Du bestemmer selv

Dine indbetalinger anvendes til pensionsopsparing og forsikringer. Det behøver ikke være sådan, som vi har valgt til dig. Du kan lave det om, for eksempel så din forsikringsdækning bliver bedre. Men så sparer du til gengæld mindre op, til du en gang går på pension. Du har det sidste ord - du bestemmer.

Der er ingen frister, så du kan få ændret på dækningen flere gange hen ad vejen, når det passer dig - for eksempel hvis der sker ændringer i dit liv.

Det er vigtigt

Det er vigtigt, synes vi, at du får den dækning, der samlet set er den bedste for dig. Derfor vil vi rigtig gerne tale med dig, så vi sammen kan finde det rigtige til dig. Det tager ikke lang tid.

Vi anbefaler derfor, at du ringer til os - også hvis du har spørgsmål om andet, som du gerne vil have svar på..."

Med velkomstbrev fulgte tre sider, der har overskrifterne "Din første PENSIONSOVERSIGT", "HVAD KAN DU ÆNDRE?" og "Om opsparingen og forsikringerne KORT og GODT". Af "Din første PENSIONSOVERSIGT" fremgår bl.a.:

FORSIKRING, HVIS DIT HELBRED SVIGTER

Forsikring ved visse kritiske sygdomme – engangsbeløb

Gruppesum ved førtidspension – engangsbeløb

PenSam førtidspension – løbende udbetaling om året

F

100.000 kr.

78,00 kr.

A

216.640 kr.

80,00 kr.

S

40.000 kr.

1.086,06 kr.

...

Beløbene i denne oversigt er opgjort ud fra indbetalingen for april måned 2012, som udgjorde 2.320,86 kr. efter fradrag af AM-bidrag. Alderspensionens størrelse beregner vi alene ud fra, hvor meget du faktisk har indbetalt. Vi har ikke indregnet den fremtidige forrentning.

Ændrer indbetalingerne sig, ændrer beløbene sig også - eller bortfalder. Den viste dækning udbetales kun, hvis betingelserne er opfyldt. Dækning eller opsparing kan ændres eller bortfalde helt eller delvis, hvis PenSam ændrer i betingelserne for pensionsordningen eller grundlaget for, hvordan dækning eller opsparing beregnes.

Af "Om opsparingen og forsikringerne KORT og GODT" fremgår blandt andet:

Forsikringer *hvis dit helbred svigter*

Forsikring ved visse kritiske sygdomme udbetales som et engangsbeløb til dig selv, hvis du inden dit 65. år får stillet en diagnose på en af de sygdomme, som er dækket af forsikringen. Du kan på www.pensam.dk se en liste over disse diagnoser.

PenSam førtidspension udbetales månedsvis til dig, hvis du mister arbejdsevnen og får tilkendt offentlig førtidspension. Pensionen udbetales til dig selv, så længe du modtager offentlig førtidspension, dog længst indtil du fylder 65 år.

Gruppesum ved førtidspension udbetales som et engangsbeløb til dig selv, hvis du inden dit 60. år får tilkendt offentlig førtidspension.

Hvis du er i fleksjob, bortfalder retten til Gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet.

Obligatorisk børnepension udbetales månedsvis til hvert af dine børn under 21 år (også hjemmeboende stedbørn), hvis du modtager PenSam førtidspension. Børnepension udbetales også til børn under den angivne alder, når du fylder 65 år eller hvis du mister livet. Bliver børnene forældreløse, udbetales dobbelt børnepension. *Du har ikke Obligatorisk børnepension, hvis du er kunde i Pension 90.*

Hold Fast gruppeforsikring. Denne forsikring kan hjælpe dig, hvis du er i fare for at miste din tilknytning til arbejdsmarkedet på grund af helbredsproblemer. Forsikringen tilbyder socialrådgivning og sundhedsfaglig rådgivning - eventuelt med betaling af forskellige behandlingsformer (indført fra den 1. januar 2012 og gælder kun, hvis du er kunde i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor eller Pensionsordningen for ledere. Forsikringen ophører ved det 65. år).

- se også om udbetaling af **Kapitalpension**.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"2.4. Helbredsforhold

2.4.1. Ingen helbredsbedømmelse

PenSam optager alle kunder, uanset hvordan deres helbredstilstand er, når kunden bliver optaget i Fleksion, men hvis kunden er syg ved optagelsen, kan dette påvirke kundens dækninger.

2.4.2. Helbredsklausul

Hvis kunden er omfattet af

- gruppesum ved førtidspension (3.2.),
- grund- og tillægsmoduler på PenSam førtidspension (3.3.), så er dækningen omfattet af en helbredsklausul,
- hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da arbejdsgiver begyndte indbetalinger til Fleksion eller genoptog indbetalinger efter mere end 3 år uden bidrag, og hvis kunden er optaget i Fleksion fra og med den 01.01.2004,

...

Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller løntilskud ...

Hvis kunden ikke opnår ret til PenSam førtidspension (3.3.), fordi dækningen er omfattet af helbredsklausulen, overfører PenSam præmierne, som er brugt til dækningen, til kundens alderspension (3.5.)."

Nævnet udtaler:

Klageren blev i 2012 optaget i en arbejdsmarkedspensionsordning som led i sin ansættelse i fleksjob. Hun fik offentlig førtidspension pr. 1/5 2022, og hun søgte selskabet om udbetaling af gruppesum og løbende ydelser ved førtidspension. Selskabet har afvist dækning med henvisning til en helbreds klausul i forsikringsbetingelserne. Selskabet har overført forsikringspræmien til klagerens alderspension.

Klageren har anført, at sygemeldingen og tilkendelsen af fleksjob i 2008 var begrundet i hævelse af højre ben efter en venetrombose og ikke i psykiske lidelser. Tilkendelse af offentlig førtidspension i 2022 var ikke begrundet i problemet med benet, men i en tilkommen frossen skulder og psykiske lidelser. Klageren har oplyst, at hun var godt på vej til at have et normalt liv. Det blev bekræftet i ressourceprofilen fra 2008. Hun klarede sig udmærket i fleksjobbet fra februar 2011 til august 2020, hvor det startede med fysiske udfordringer i form af en frossen skulder.

Selskabet har anført, at klageren er omfattet af forsikringsbetingelsernes helbreds klausul og dermed ikke berettiget til udbetaling af dækning ved førtidspension. Klageren var ansat i fleksjob ved optagelsen i ordningen, og tilkendelsen af offentlig førtidspension har sammenhæng med de lidelser – PTSD og depression – som bestod, da hun tiltrådte fleksjobbet med pensionsindbetaling til selskabet i 2012. Selskabet har henvist til kendelsesgrundlagene for henholdsvis fleksjob og offentlig førtidspension og til en vurdering, som en psykiatrisk speciallæge har foretaget.

Selskabet har oplyst, at selskabet ikke foretager en individuel helbredsbedømmelse, når et medlem optages i ordningen, og at selskabet ikke var bekendt med, at klageren var ansat i fleksjob ved optagelsen. Selskabet har anført, at forsikringsaftalelovens §§ 4-10 om urigtige risikooplysninger ikke finder anvendelse, da selskabet ikke spørger ind til en risiko ved optagelse i ordningen. Selskabet er sædvanligvis ikke bekendt med, om indbetalinger hidrører fra en

ordinær ansættelse eller ansættelse i et fleksjob. Medlemmer har således en risikodækning ved førtidspensionering, medmindre denne dækning er bortfaldet på grund af helbreds-klausulen. Det er normalt for overenskomstbaserede arbejdsmarkedspensionsordninger, at de forsikrede optages uden at afgive helbredsoplysninger, og at der ikke er risikodækning, hvis retten til udbetaling skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod på det tidspunkt, hvor den forsikrede blev omfattet af dækningen.

Selskabet har anført, at klageren ved optagelse i ordningen i 2012 modtog et velkomstbrev og forsikringsbetingelser, og at der på side 4 i velkomstbrevet blev orienteret om helbreds-klausulen.

Af de kommunale papirer fra 2007-2008 fremgår det, at "Det anses ikke for muligt at revalidere [klageren] til andet udstøttet beskæftigelse. Vurderingen baseres på ... de fysiske begrænsninger samt de ubearbejdede [traumer]".

Af rehabiliteringsteamets indstilling til førtidspension af 30/3 2022 fremgår det, at "Visiteringen til fleksjob i 2008 var med baggrund i blodprop i benet kombineret med depression og traumer fra ... Tilstanden er nu forværret med en frossen skulder og forværring i den psykiske tilstand ... Psykisk er tilstanden kronificeret og uforanderlig med udtalt sårbarhed, anspændthed, generaliseret angst, stressbarhed, isolationstendens og nedtrykthed/depression som følge af den svære PTSD ... Behandlingsmulighederne skønnes således udtømte. Tilstanden stationær. Funktions-evnen varigt og svært nedsat".

Af vurdering af 20/8 2022 fra en speciallæge i psykiatri på baggrund af sagens akter fremgår det, at "udtalelser fra psykolog og egen læge bekræfter, at [klageren] har diagnosen PTSD i en så svær grad, at hun ikke tåler behandling ... PTSD opstår i relation til traumet og opstår typisk indenfor uger til måneder og kan i sjældne tilfælde få et kronisk forløb. [Klageren] fik sit traume ... i [1990'erne]. Det har fyldt mindre i starten, men er gradvist forværret ... Konklusion: ... Fleksjob i 2007 blev tilkendt for blandt andet PTSD beskrevet som 'retraumatisering fra ubearbejdede [skader], depression, grundlæggende stress' ... Det vurderes, at [klageren] havde PTSD i

Ankenævnet for Forsikring

20.

98861

2007 og at forværring i denne kroniske sygdom har betinget tilkendelse af offentlig førtidspension".

Af selskabets velkomstbrev fremgår det på side 1, at "Din nye pensionsordning i Pension 90 består af to dele: • Opsparing til du en gang går på pension • Forsikringer, hvis dit helbred svigter eller du mister livet Luk op og se, hvordan dækningen er lige nu". På side 4 fremgår det, at "Hvis du er i fleksjob, bortfalder retten til Gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet".

Det fremgår af punkt 2.4.2 i forsikringsbetingelserne, at gruppesum og grund- og tillægsmoduler ved førtidspension er omfattet af en helbredsklausul, hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk compensation eller løntilskud, da arbejdsgiveren begyndte indbetaling, samt at "Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension eller seniorpension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk compensation til ansættelsen eller løntilskud".

Selskabet har oplyst, at selskabet ikke beder om helbredsoplysninger og ikke foretager en individuel helbredsbedømmelse ved optagelse i ordningen.

Nævnet finder på den baggrund, at der ikke er grundlag for at anvende de beskyttelsespræceptive regler om urigtige oplysninger ved aftalens indgåelse, jf. forsikringsaftalelovens §§ 4-10. Selskabet har i stedet indført en helbredsklausul i forsikringsbetingelserne, som gælder, hvis man ved optagelse i ordningen var ansat i en stilling med økonomisk compensation og løntilskud.

Efter en samlet vurdering finder nævnet, at selskabet på tilstrækkelig tydelig måde i velkomstbrevet har informeret om, at der gælder en helbredsklausul, hvis klageren er i fleksjob ved optagelse i ordningen. Nævnet finder herefter, at selskabet kan gøre helbredsklausulen gældende.

Ankenævnet for Forsikring

21.

98861

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det fremgår af pensionsoversigten på side 2 i velkomstbrevet, at "Den viste dækning udbetales kun, hvis betingelserne er opfyldt".

Nævnet har videre lagt vægt på, at selskabet i velkomstbrevet på side 4 har informeret om helbreds-klausulens specifikke indhold, og at teksten er med kursiv.

Nævnet har også lagt vægt på, at helbreds-klausulens anvendelsesområde er begrænset til kun at finde anvendelse, hvis "afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet".

Nævnet finder, at der ikke er grundlag for at kritisere selskabets afgørelse.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren var ansat i fleksjob, da hun blev optaget i pensionsordningen, og at forsikringsdækningerne ved førtidspension dermed er omfattet af helbreds-klausulen ifølge forsikringsbetingelsernes punkt 2.4.2.

Nævnet har også lagt vægt på, at tilkendelsen af offentlig førtidspension har klar sammenhæng med klagerens psykiske lidelser, som bestod, da hun tiltrådte fleksjobbet i 2012, jf. oplysningerne i de kommunale og lægelige bilag om klagerens lidelser ved tilkendelse af fleksjob henholdsvis førtidspension og vurderingen fra en psykiatrisk speciallæge.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Ankenævnet *for* Forsikring

22.

98861

Jens Kruse Mikkelsen

formand